

§ 34

Yttrande över betänkande Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

RS 2024-0989

Sammanfattning

Försvarsdepartementet har remitterat betänkandet *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)*, till Region Stockholm för yttrande. Utredningen har haft i uppdrag att göra överväganden om kommuners och regioners grundläggande ansvar och huvudsakliga uppgifter inför och under fredstida kriser och höjd beredskap. Utredningen förslår en ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap (LKRB) med tillhörande förordning.

Beslutsunderlag

- Regionrådsberedningens skrivelse - Yttrande över betänkande Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)
- Regiondirektörens tjänsteutlåtande - Yttrande över betänkande Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)
- Sammanfattning - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Yrkanden

Ordförande Aida Hadzialic (S) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 29 januari 2025 (bilaga).

Beslut

Regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Försvarsdepartementet över betänkandet Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilda uttalanden

2:e vice ordförande Kristoffer Tamsons m.fl. (M), ledamoten Carl-Johan Schiller (KD) och ledamoten Amelie Tarschys Ingre (L) anmäler ett särskilt uttalande från Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna.

Ledamoten Anna Sehlin m.fl. (V) anmäler ett särskilt uttalande från Vänsterpartiet.

Paragrafen är justerad

Skickas till
Försvarsdepartementet

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkande Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Föredragande regionråd: Aida Hadžialić

Ärendebeskrivning

Försvarsdepartementet har remitterat betänkandet *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)*, till Region Stockholm för yttrande. Utredningen har haft i uppdrag att göra överväganden om kommuners och regioners grundläggande ansvar och huvudsakliga uppgifter inför och under fredstida kriser och höjd beredskap. Utredningen förslår en ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap (LKRB) med tillhörande förordning.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Försvarsdepartementet över betänkandet *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)*.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Betänkandet lyfter en extremt aktuell och även prioriterad fråga – kommuner och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig. Region Stockholm ser i stort positivt på utredningens förslag, men regionrådsberedningen vill lyfta några synpunkter särskilt.

Finansieringen är helt avgörande för att såväl utredningens förslag som en generellt höjd beredskap inför kris och krig ska gå att genomföra. Det är positivt att utredningen föreslår att vi ska gå ifrån överenskommelsemodellen och i stället ha finansiering via höjda generella statsbidrag. Det förutsätter dock att staten tillför ansenlig finansiering. I grunden handlar det inte enbart om det som rör de faktiska merkostnaderna för utredningens specifika förslag, utan också om höjda och indexerade generella statsbidrag även därutöver. God beredskap och

förmåga att växla upp vid kris och krig bygger som bekant på förmågan i ett normalläge, där statens del av finansieringen de senaste åren i reala, inflationsjusterade termer minskat betydligt. Staten behöver därför bidra även till en höjd grundfinansiering av hälso- och sjukvårdens verksamheter om en reellt höjd och god beredskap ska kunna uppnås. Det behöver också ske på ett sätt som ger stabila och förutsägbara planeringsförutsättningar.

Kollektivtrafiken i Stockholms län har i dagsläget förmåga att driva verksamheten i händelse av kris under en begränsad tid med tillgängliga resurser. För långvariga kriser krävs uthållighet som medför ett ökat behov av grundfinansiering där möjlighet bör finnas att växla upp stödet på ett dynamiskt vis utifrån behov.

Det stämmer att, likt utredningen resonerar, måltidsverksamhet är en kritisk faktor i kris och krig. Utredningen saknar dock ett resonemang om hur livsmedelssystemet som helhet ska kunna tillgodose de krav som nu föreslås ställas på kommuner och regioner. För att stärka Region Stockholms möjlighet att upprätthålla måltidsverksamhet i minst två veckor krävs högre tillgång till närproducerade livsmedel, ökad lagringskapacitet och utrymmen för tillagningsmöjligheter inom hälso- och sjukvården. Region Stockholm ställer sig också frågande till varför inte även andra beroenden lyfts fram som kritiska verksamheter.

Sammantaget delar regionrådsberedningen bedömningarna i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av SOU 2024:65

Aida Hadžialić

Yttrande över betänkandet Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Regionledningskontoret argumenterar i sitt förslag till yttrande för att finansieringen av verksamheten vid extraordinära händelser och fredstida krissituationer bör täckas av höjda generella statsbidrag. I detta vill vi instämma, liksom i att infogandet av dessa kostnader i kostnadsutjämningsystemet bör undvikas, inte minst mot bakgrund av att hela skatteutjämningsystemet i grunden bör förändras. Generellt sett är generella statsbidrag att föredra framför riktade.

Regionrådsberedningen väljer däremot att därutöver framföra samma gamla kända klagosång om bristen på resurser från regeringen för att täcka kostnader inom sjukvård och kollektivtrafik. Det kan därför vara värt att påminna om att regeringen har tillskjutit stora resurser till regioner och kommuner, men att det ytterst är Region Stockholm som ansvarar för sin egen budget och förmågan att utifrån sin beskattning av medborgarna se till att resurserna räcker för en fungerande verksamhet, både inom hälso- och sjukvårdsområdet och inom kollektivtrafiken.

Att regionledningen återkommande beklagar sig över att staten inte löser de problem Regionen själv har skapat genom sina illa underbyggda politiska vägval visar på brist på ansvar och konsekvenstänk.

Yttrande över betänkandet Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Vänsterpartiet ställer sig bakom regionrådsberedningens yttrande.

Vi vill utöver detta anför att det krävs stora tillskott till Region Stockholms verksamhet för att öka beredskap och robusthet. Det har vi sedan länge påtalat i opposition mot en tidigare nedskärningspolitik som pressar regionens kärnverksamheter till att ha obefintliga marginaler. Det visade sig inte minst i samband med pandemin där bristen på akutvårdsplatser kom i öppen dager, beredskapslager var avskaffade och det inte fanns några marginaler vad gäller bemanning i krissituationer. Vilket slet orimligt hårt på vår personal.

Vi ser också stora behov, även ur beredskapssynpunkt, för utbyggd kapacitet på vårdcentralerna för en decentraliserad och tillgänglig sjukvård som kan ta emot människor i kris.

Slutligen är det väl uppenbart för alla att underhållet och driftorganisationen på vår trafikinfrastruktur långt ifrån svarar upp mot den tilltänkta robustheten som behövs i krissituation.